

LIBRIS

We know
books

CHARLES DICKENS

Marile speranțe

Traducere și note de Raluca Ghențulescu

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Coperta: Mădălina Pricop

Lector: Ioana Marcu

Tehnoredactor: Ecaterina Pișlă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DICKENS, CHARLES

Marile speranțe / Charles Dickens; trad. și note de Raluca
Ghențulescu; pref. de Lucian Pricop – Ed. a 6-a – București:
Cartex 2000, 2026

ISBN 978-606-091-334-4

I. Ghențulescu, Raluca (trad.)

II. Pricop, Lucian (pref.)

821.111

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Marile speranțe. <i>Exercițiu de plăcere, încântare și teorie literară</i> (prefață de Lucian Pricop)	7
Marile speranțe	13

Capitolul I

Numele de familie al tatălui meu era Pirrip, iar numele meu de botez era Philip, însă când am rostit primele cuvinte nu am reușit să spun ceva mai lung și mai clar decât Pip. Prin urmare, mi-a rămas numele de Pip și toată lumea a început să mă strige așa.

Spun că numele de familie al tatălui meu era Pirrip bazându-mă pe inscripția de pe piatra lui de mormânt și pe sora mea, doamna Joe Gargery, căsătorită cu un fierar. Cum nu mi-am cunoscut nici tatăl, nici mama și nu recunosc nicio asemănare între mine și chipurile lor din portrete (căci trăiseră cu mult timp înainte de apariția fotografiilor), primele mele plăsmuiri legate de felul cum arătau părinții mei se bazează, în mod inexplicabil, pe pietrele lor de mormânt. Forma literelor de pe piatra funerară de la căpătâiul tatălui meu mi-a creat impresia ciudată că el era un bărbat voinic, robust, smead și cu părul negru și creț. Din caracterele și formularea inscripției „Aici zace și Georgiana, soția celui de mai sus“, am tras o concluzie copilărească: mama era pistruiată și bolnăvicioasă. Celor cinci pietre funerare de un metru și jumătate lungime, aranjate în șir lângă mormântul părinților și închinat celor cinci frați ai mei – care renunțaseră de timpuriu la lupta universală pentru supraviețuire – le datorez o convingere pe care am susținut-o ca pe o dogmă religioasă, cum că au venit pe lume cu spatele, cu mâinile în buzunarele de la pantaloni și nu le-au scos de acolo în scurta lor existență.

Trăiam într-un ținut mlăștinos, în josul unui râu care șerpuia, la douăzeci de mile depărtare de mare. Prima și cea mai puternică impresie despre lucrurile din jurul meu s-a născut într-o după-amiază

mohorâtă. Atunci am aflat că acest loc sumbru, năpădit de urzici, era cimitirul și că Philip Pirrip, „răposat în această parohie“, și soția lui Georgiana erau înmormântați aici, că Alexander, Bartholomew, Abraham, Tobias și Roger, copiii celor doi, erau de asemenea morți și îngropați, că întinderea sălbatică și întunecată de dincolo de cimitir, brăzdată de șanțuri și acoperită de movile de pământ și porți, cu turme care pășteau din loc în loc, era ținutul mlăștinos, că linia îngustă și plumburie din zare era râul, că limanul îndepărtat și sălbatic, dinspre care vuia vântul, era marea și că boțul de carne care tremura și plângea de frica tuturor acestor lucruri era Pip.

– Taci! strigă un glas cumplit, și un om se ivi dintre mormintele de lângă porticul bisericii. Taci din gură, împielițatule, sau îți tai beregata!

Era un bărbat înspăimântător, îmbrăcat din cap până în picioare în haine cenușii, cu un lanț mare la picior, fără pălărie, cu pantofii rupți și cu o zdreanță legată la cap. Era un om care fusese ținut în apă, tăvălit prin noroi, lovit cu pietre, tăiat cu sticle, înțepat de urzici și cu carnea sfâșiată de spini, care șchiopăta, tremura, se uita în toate părțile și bombănea, clănțănind din dinți. M-a apucat de bărbie.

– Oh! Nu-mi tăiați beregata, domnule, l-am implorat îngrozit. Vă rog, nu faceți asta, domnule!

– Spune-mi cum te cheamă! zise omul. Repede!

– Pip, domnule.

– Încă o dată, îmi porunci omul, holbându-se la mine. Zi mai tare!

– Pip, Pip, domnule.

– Arată-mi unde stai, zise omul. Arată-mi locul!

I-am arătat unde se afla satul nostru, pe o fâșie de teren plat, printre arini și tufișuri, cam la o milă depărtare de biserică.

După ce m-a privit preț de o clipă, omul m-a întors cu capul în jos și mi-a golit buzunarele. Nu aveam nimic în ele, în afară de o bucată de pâine. Când am văzut biserica din nou la locul ei – mișcarea fusese atât de bruscă și de puternică încât, cum stăteam răsturnat, îi văzusem turla sub picioarele mele – m-am pomenit cocoțat pe o piatră de mormânt înaltă, tremurând de frică, în vreme ce omul îmi mânca pâinea cu lăcomie.

– Ticălosule mic, zise el lingându-se pe buze, ce obraji grași ai! Cred că erau, într-adevăr, grași, deși la acea vreme eram piper-nicit pentru vârsta mea și lipsit de vigoare.

– Să fiu al dracului dacă nu i-aș mânca, spuse omul, dând amenințător din cap. Chiar mă bate gândul s-o fac!

I-am spus cu sinceritate că sper să nu facă una ca asta și m-am apucat mai strâns de piatra pe care mă așezase, pe de o parte ca să mă țin de ea și pe de altă parte ca să-mi înăbuș plânsul.

– Ia ascultă aici! Unde e mama ta? mă întrebă el.

– Acolo, domnule, i-am răspuns.

S-a speriat, a luat-o la fugă, dar s-a oprit și s-a uitat peste umăr.

– Acolo, domnule, i-am arătat cu sfială. „Aici zace și Georgiana“.

Era mama mea.

– Oh! oftă el și se întoarse la loc. Și acolo e și taică-tău?

– Da, domnule, și el, „răposat în această parohie“.

– Ha! făcu el gânditor. Și tu unde trăiești – dacă, să zicem, o să te las în viață, deși încă nu m-am hotărât în această privință?

– La sora mea, domnule – doamna Joe Gargery, soția lui Joe Gargery, fierarul, domnule.

– Fierar, ei? întrebă el, privindu-și piciorul.

După ce s-a uitat urât de câteva ori, când la mine, când la piciorul lui, s-a apropiat de piatra de mormânt pe care stăteam, m-a apucat de amândouă brațele și m-a lăsat pe spate cât a putut de mult, astfel încât ochii lui mă țintuiau de sus, iar ai mei îl priveau nepu-tincioși.

– Ia ascultă, să zicem că te las în viață. Știi ce e aia o pilă?

– Da, domnule.

– Și știi unde e ținută mâncarea?

– Da, domnule.

După fiecare întrebare, mă lăsa și mai mult pe spate, ca să mă facă să mă simt și mai neajutorat în fața primejdiei.

– Să-mi aduci o pilă, porunci el, împingându-mă și mai mult. Și ceva de mâncare, adăugă, împingându-mă iarăși. Ori mi le aduci pe amândouă, ori îți scot inima și ficații, mă amenință el, dându-mă și mai mult pe spate.

Eram speriat de moarte și atât de amețit încât mă țineam de el cu amândouă mâinile.

– Dacă sunteți bun să mă lăsați să mă ridic, domnule, poate că nu mi-ar mai fi atât de rău și aș putea să vă ajut.

Mi-a dat un brânci și m-a răsturnat din nou cu capul în jos, astfel încât biserica părea să stea deasupra giruetei sale. Apoi, m-a luat de mâini și m-a ridicat pe piatră, continuând să mă înspăimânte cu astfel de cuvinte:

– Mâine în zori să-mi aduci pila și mâncarea. Să mi le aduci la vechiul tun de colo. Așa să faci și, dacă vrei să trăiești, să nu scoți vreo vorbă sau să dai de înțeles că te-ai întâlnit cu mine sau cu altul ca mine. Dacă dai greș sau ieși din cuvântul meu în vreun fel, oricât de puțin, o să-ți scot inima și ficații, o să-i pun în frigare și o să-i mănânc. Să nu crezi că sunt singur. Mai e un tânăr care se ascunde ca și mine și, pe lângă el, eu sunt un înger. Tânărul acela aude ce-ți zic acum. Are un fel ciudat și tainic de a le scoate inima și ficații băieților ca tine. N-are rost să încerci să te ascunzi de el. Poți să te încui în dulap, să te bagi sub pat, să-ți tragi păturile peste cap sau să te înfășori în ele – când ți-e lumea mai dragă și crezi c-ai scăpat, se furișează până la tine și te spintecă. În clipa de față, îl împiedic cu greu să nu-ți facă vreun rău. Mi-e tare greu să-l țin departe de măruntaiele tale. Ei, ce ai de zis acum?

I-am spus că o să-i aduc pila și orice resturi de mâncare o să gălesc și o să mă întâlnesc cu el lângă tun, în zori.

– Zi „Să mă trăsnească Dumnezeu dacă nu fac așa!” îmi porunci omul.

Am spus, iar el m-a dat jos.

– Acum, ține minte ce ai făgăduit, adu-ți aminte de tânărul acela și du-te acasă!

– Noa-noapte bună, domnule, am îngăimat eu.

– Taci! mi-o reteză el, uitându-se în jur la întinderea rece și umedă. Aș vrea să fiu o broască sau un țipar!

Zicând acestea, și-a cuprins cu brațele trupul tremurând, de parcă i-ar fi fost teamă să nu se rupă în bucăți, și a pornit schiopătând spre zidul scund al bisericii. În vreme ce mă uitam cum se îndepărtează, croindu-și drum printre urzici și printre murii care

acopereau movilele înverzite, a privit în ochii mei tineri, ca și cum s-ar fi ferit de mâinile morților, care ieșeau din morminte cu multă băgare de seamă, ca să-l prindă de gleznă și să-l tragă înăuntru.

Când a ajuns la zidul scund al bisericii, a sărit cu greu peste el, de parcă picioarele i-ar fi fost amorțite și înțepenite, apoi s-a întors și s-a uitat din nou la mine. Când l-am văzut, mi-am întors privirea către casă și mi-am luat picioarele la spinare. Numaidecât însă, m-am uitat peste umăr și l-am văzut îndreptându-se către râu, strângându-și în continuare trupul cu amândouă brațele și târându-și picioarele obosite pe bolovanii căzuți din loc în loc în mlaștină, ca pe o cărare croită pentru zilele cu ploii torențiale sau marea puternice.

Când m-am oprit să mă uit după el, mlaștina nu se vedea decât ca o linie orizontală, lungă și neagră. Râul era și el tot o linie orizontală, dar mai îngustă și nu la fel de întunecată. Cerul era doar o înșiruire de linii lungi și roșii de furie, întreșute cu linii negre și groase. Pe malul râului nu am putut zări decât două lucruri întunecate, care se profilau pe cer ca două linii verticale. Unul dintre acestea era baliza unde întorceau vapoarele, care arăta ca un butoi fără doage în vârful unui par și părea foarte urâtă când o vedeai de aproape, iar celălalt era o spânzurătoare cu niște lanțuri legate de ea, în care atârnamea cândva un pirat. Omul se îndrepta spre această spânzurătoare de parcă ar fi fost piratul sculat din morți și se grăbea într-acolo ca și cum ar fi avut de gând să se lase din nou în ștreang. Această idee m-a înfiorat până în măduva oaselor, iar când am văzut câteva vite ridicând capetele și uitându-se după el, m-am întrebat dacă nu cumva și ele credeau același lucru. L-am căutat cu privirea pe tânărul necruțător, dar nu se vedea nicăieri. Cu toate acestea, eram atât de înspăimântat încât am fugit până acasă fără să mă mai opresc.

Capitolul II

Sora mea, doamna Joe Gargery, era cu peste douăzeci de ani mai mare ca mine și își făcuse o adevărată faimă printre vecini pentru că mă crescuse „ca în palme”. Știam prea bine ce voia să spună cu

LIBRIS

We know
books

CHARLES DICKENS

OLIVER TWIST

Traducere și prefață
de Monica Manolachi

EDITURA CARTEX 2000

Coperta: Mădălina Pricop
Tehnoredactor: Ecaterina Pislă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DICKENS, CHARLES

Oliver Twist / Charles Dickens; trad. și pref. de Monica
Manolachi – Ed. a 4-a – București : Cartex 2000, 2024

ISBN 978-606-091-202-6

I. Manolachi, Monica (trad.) (pref.)

821.111

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Hoții de buzunare din Londra</i> (Monica Manolachi).....	7
Oliver Twist	11

CAPITOLUL 1

*Despre locul unde s-a născut Oliver Twist
și câteva întâmplări de la nașterea lui*

Printre alte clădiri de seamă dintr-un orașel anume, pe care din diverse motive e mai bine să nu-l menționăm și căruia nu-i voi da nici măcar un nume fictiv, există una care se găsește în mai toate orașele, mari sau mici: o casă parohială de muncă. În locul acesta, într-o zi anume, pe care iar nu are rost să o menționez, fiindcă nu prea contează pentru cititor, s-a născut la un moment dat un muritor ca oricare altul, al cărui nume apare în titlul acestui capitol.

Pentru destul de multă vreme după ce veni pe această lume chinuită și plină de necazuri, cu ajutorul medicului din parohie, supraviețuirea băiatului și numele său au fost o adevărată problemă. Drept urmare, publicarea acestor amintiri aproape că nici nu ar fi fost vreodată posibilă. Și chiar dacă ar fi apărut, în doar câteva pagini, biografia ar fi avut neprețuitul merit de a fi fost cea mai concisă și mai credibilă din literatură.

Cu toate că nu sunt dispus să pretind că o ființă născută într-o casă parohială este cea mai norocoasă și mai de invidiat, vreau totuși să spun că, în ceea ce îl privește pe Oliver Twist, a fost lucrul cel mai bun care i s-ar fi putut întâmpla vreodată. Adevărul este că, la început, i-a fost foarte greu să respire – știm cu toții cât de complexă este funcția respirației, chiar indispensabilă vieții. Pentru un timp respiră cu greutate, sufocându-se, pe o salteluță din postav, zbatându-se între lumea noastră și cea de dincolo, încât a fost cât pe ce să se întoarcă în lumea de dincolo. Dacă în acest scurt răstimp ar fi fost înconjurat de bunici iubitori, mătuși grijulii, moașe cu experiență și medici deosebit de învățați, mai mult ca sigur ar fi

murit cu zile. Dar fiindcă prin preajmă erau doar o femeie sărmană, cu mintea împăienjenită de aburii alcoolului, și medicul parohiei, care umbla fără prea mare tragere de inimă, Oliver se luptă cu Mama Natură până în pânzele albe. Urmarea a fost că, după câteva icneli, a început să respire, să strănute și să anunțe pe toată lumea că a mai apărut încă o povară pe capul celor din parohie, țipând cât de tare îl țineau plămânii lui de bebeluș, a cărui singură avuție nu-i era decât glasul, care i se auzea de mai bine de trei minute.

În timp ce Oliver își demonstra pentru prima oară puterea plămânilor, la căpătâiul din fier al patului, pe care se afla o păturică peticită, foșni ceva și un chip palid de femeie tânără se ridică anevoie de pe pernă, abia rostind:

– Dați-mi să-mi văd copilul... pe urmă pot să și mor...

Medicul era așezat cu fața la foc, răsucindu-și palmele și frecându-și-le, ca să și le mai încălzească puțin. Cum o auzi, se ridică și, îndreptându-se către speteaza patului, îi spuse cu cea mai mare blândețe, la care nu te-ai fi așteptat de la unul ca el:

– Ei, dar nu vorbi despre moarte încă...

– Domnu' s-o binecuvânteze, se băgă și moașa în vorbă, ascunzând repede în buzunar o sticlă verde, din care băuse cu poftă o dușcă, într-un colț ferit al încăperii. Domnu' să-i binecuvânteze inimioara ei bună... Să trăiască tot cât am trăit și eu, dom'le, și să facă treișpe copii, că ai mei au murit toți, mai am doar doi și-i iau cu mine la muncă, da' știe ea ce să facă. Domnu' să-i binecuvânteze inimioara ei bună! Hm, ca să vezi ce-i aia să fii mamă, să ai un puișor.

Dar pentru proaspăta mamă, orizontul acesta consolator nu a avut efectul scontat. Bolnava clătină din cap și arătă cu mâna spre copil.

Medicul i-l puse în brațe, iar ea își lipi cu dragoste disperată buzele reci de fruntea copilului. Apoi își trecu palmele peste față, privi rătăcită de jur împrejur, se cutremură, căzu pe spate și muri. Au frecat-o pe piept, pe mâini și pe la tâmpile, dar inima i se oprise pentru totdeauna. Pe urmă au tot vorbit despre speranță și ușurare. Până atunci fuseseră ca niște străini.

– Gata, madam Cutare, și-a dat duhul, zise medicul în cele din urmă.

– Of, biata de ea, așa-i! spuse moașa, destupând sticla cea verde, care îi căzuse pe pernă, când se aplecase să ridice copilul. Săraca de ea!

– Nu te mai osteni să trimiți să mă cheme dacă plânge copilul, îi spuse medicul, punându-și mânușile cu multă grijă. S-ar putea să aibă probleme. Dă-i niște fiertură de ovăz, spuse punându-și pălăria pe cap și, oprindu-se apoi în drum spre ușă, adăugă: arăta chiar bine fata asta. De unde venea?

– A adus-o azi-noapte supraveghetorul de pe stradă, răspunse bătrâna. Abia dacă mai putea pași de obosită ce era, avea pantofii ferfeniți, dar nimeni nu știe de unde venea și unde se ducea.

Medicul se aplecă peste trupul inert și îi ridică mâna stângă.

– Vechea poveste, spuse el clătinând din cap, văd că n-are verighetă. Oof, noapte bună!

După care se duse la cină, în timp ce moașa mai trase o dușcă din sticla ei verde. Așezându-se apoi pe un scăunel lângă foc, începu să înfeșe bebelușul.

Proverbul „haina îl face pe om“ avea să fie foarte potrivit pentru Oliver Twist! Înfășurat în pătură, care de acum încolo avea să-i fie singurul acoperământ, putea foarte bine să fie copil de bogătaș ori de cerșetor. Și nici chiar cel mai bun detectiv n-ar fi putut spune din ce neam se trage. Acum însă, îmbrăcat în cămășuța îngălbenită de la atâta purtare, era pecetluit, etichetat și pus degrabă la locul lui: copilul parohiei, orfanul casei parohiale de muncă, umilit, înfometat și hulit de toți, veșnic bătut, înghiontit și îmbrâncit, disprețuit și oropsit de toată lumea.

Oliver țipa cât îl ținea gura. Dacă ar fi știut el că nu era decât un biet orfan, rămas la mila epitropilor și a supraveghetorilor, poate că ar fi țipat și mai tare.

LIBRIS

We know
books

CHARLES DICKENS

DAVID COPPERFIELD

Traducere de
Liana Ciuche și Monica Manolachi

Volumul I

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DICKENS, CHARLES

David Copperfield / Charles Dickens; trad. de Liana Ciuche și Monica Manolachi; pref. de Lucian Pricop – București:

Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-326-9

Vol. 1 - ISBN 978-606-091-327-6

I. Ciuche, Liana (trad.)

II. Manolachi, Monica (trad.)

III. Pricop, Lucian (pref.)

821.111-31=135.1

© Editura Cartex 2000, pentru prezenta traducere.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Experiența David Copperfield (prefață de Lucian Pricop).....	7
Capitolul I – Am venit pe lume	21
Capitolul II – Încep să văd.....	37
Capitolul III – Se produce o schimbare.....	56
Capitolul IV – Cad în dizgrație.....	76
Capitolul V – Sunt alungat de acasă.....	102
Capitolul VI – Îmi largesc cercul cunoștințelor.....	127
Capitolul VII – Primul meu semestru la Salem House.....	138
Capitolul VIII – Vacanța: o după-amiază cu adevărat fericită	163
Capitolul IX – O jalnică zi de naștere.....	183
Capitolul X – Nu mai sunt băgat în seamă, însă mi se hotărăște viitorul.....	199
Capitolul XI – Încep să trăiesc pe cont propriu și nu-mi place.....	226
Capitolul XII – Nu mă mai împac deloc cu viața pe care o duc, așa că iau o mare hotărâre.....	250
Capitolul XIII – Urmărilor hotărârii mele.....	263
Capitolul XIV – Mătușa ia o hotărâre în privința mea	289
Capitolul XV – Încep o viață nouă	311
Capitolul XVI – Devin un alt băiat, în multe privințe.....	324
Capitolul XVII – O apariție neașteptată	353
Capitolul XVIII – Privind înapoi spre trecut	378
Capitolul XIX – Privesc în jurul meu și fac o descoperire.....	389

CAPITOLUL I

Am venit pe lume

De voi fi fost eu personajul principal al vieții mele sau altuia s-ar cădea să i se atribuie meritul de a fi jucat rolul mai înainte pomenit, aceasta rămâne să dovedească istorisirea de față. Dar ca să-mi încep povestea vieții cu începutul, am a consemna aici că m-am născut (după datele care mi-au fost aduse la cunoștință și a căror crezare nu o pun la îndoială) într-o zi de vineri, chiar la miezul nopții, căci s-a băgat de seamă cu acel prilej că exact în clipa când orologiul a început să bată ceasurile, eu am început să țip, anunțându-mi astfel intrarea în lume.

Și astfel, luându-se în considerare ziua și ora nașterii mele, moașa, precum și alte femei de prin vecini cunoscătoare în astfel de treburi și care dovediseră un viu interes față de propria mea persoană cu câteva luni bune înainte de a fi existat posibilitatea să facem personal cunoștință, au declarat, mai întâi de toate, că eram predestinat unei vieți lipsite de noroc și, mai apoi, că fuseseam înzestrat cu harul de a vedea năluciri și duhuri; amândouă aceste daruri fiind, după credința lor, privilegiul tuturor acelor nefericiți copii, băieți sau fete deopotrivă, care se întâmplă să se nască în primele ore ale unei zile de vineri.

Bineînțeles, nu mai e nevoie aici să fac vreun comentariu asupra primei lor preziceri, pentru că nimic din ce-aș spune nu ar putea să fie o mai bună mărturie decât propria mea viață despre cât de adevărată sau neadevărată a fost prorocirea lor. Cât

despre cea de-a doua parte a celor spuse de ele, mă voi mărgini să afirm că dacă nu cumva acest har predestinat s-a manifestat devreme în copilăria mea, atunci înseamnă că nu am ajuns încă ziua să văd împlinindu-se prorocirea cu pricina. N-aș putea însă spune că am a mă plânge câtuși de puțin pentru că am fost ferit până acum de darul acesta și, dacă s-o întâmpla să existe unii care să fie înzestrați cu el, nu pot decât să le doresc cu dragă inimă să și-l păstreze pentru sine.

M-am născut cu căiță¹, care a fost scoasă la vânzare printr-un anunț la ziar, la un preț de nimic de cincisprezece guinee. N-am de unde să știu dacă cei ce se îndeletniceau cu marinăria erau strâmtorați la vremea când s-a petrecut acest eveniment sau dacă nu cumva încetaseră să mai țină credințele străvechi și astfel au preferat să-și cheltuiască banii pe colace de salvare din plută. Tot ce știu eu este că la licitația pentru căița mea s-a făcut doar o singură ofertă, venită din partea unui avocat care făcea afaceri la bursă și care a oferit două lire sterline în bani gheață și restul în vișinată, renunțând chiar să mai ceară vreo asigurare că nu va sfârși înecat, dacă s-ar fi aflat vreodată într-o astfel de cumpănă grea. Drept urmare, anunțul a fost retras din ziar după această încercare lipsită de folos, căci dinspre partea vișinatei, și scumpa mea mamă, sărmana de ea, prepara această licoare spre vânzare la vremea aceea. Iar zece ani mai târziu, căița fu pusă drept premiu la o tombolă organizată prin părțile noastre, pe cincizeci de bilete de câte o jumătate de coroană fiecare, urmând ca viitorul câștigător să mai plătească cinci șilingi pe deasupra. Am fost și eu de față cu acest prilej și îmi aduc aminte cât de neplăcut și tulburat m-am simțit când am văzut cum a fost înstrăinată astfel o părticică din propria mea ființă. Și îmi mai amintesc că scufia a fost câștigată de o doamnă în vârstă, cu o sacoșă croșetată, din care, fără nici cea mai mică tragere de inimă, a scos cei cinci

șilingi hotărâniți dinainte, toți în monede de câte o jumătate de penny, din care lipseau doi penny și jumătate, cu toate că îndelungatul timp irosit și bunătatea de aritmetică pusă la bătaie s-au dovedit zadarnice în încercarea de a o convinge pe bătrâna doamnă că socoteala ei fusese greșită. Un fapt demn de remarcat ce avea să fie ținut minte pentru multă vreme a fost acela că, într-adevăr, doamna respectivă nu a murit prin înec, ci și-a dat obștescul sfârșit plină de demnitate, în propriul său pat, la vârsta de nouăzeci și doi de ani. Am aflat, de asemenea, că, până la ultima suflare, de nimic nu fusese mai mândră în viața ei decât de faptul că nu străbătuse niciodată vreo apă, în afară de cazul când avusese de trecut vreun pod, și că până la sfârșitul zilelor sale își exprimase de față cu cei cu care obișnuia să-și ia zilnic ceaiul (pentru care avea o adevărată slăbiciune) indignarea față de nelegiuirea făcută de marinari și de alții ca ei care aveau îndrăzneala să umble „brambura” prin lume. Zadarnice au fost încercările de a o face să priceapă că existau și anumite beneficii în această îndeletnicire îndoielnică, de exemplu, procurarea ceaiului, pentru că de fiecare dată răspunsul ei era același, adică „să lăsăm brambureala asta!”, și de fiecare dată îl dădea cu încă și mai sporită exagerare și o cunoaștere instinctivă a tăriei obiecțiilor sale. Și ca să las și eu la o parte toată această brambureală, mă voi întoarce la momentul nașterii mele.

M-am născut la Blunderstone, în Suffolk, sau „pe-acolo, pe undeva”, cum se spune în Scoția, și am fost orfan, căci tatăl meu închisese ochii și plecase pe lumea cealaltă de șase luni când eu i-am deschis pentru prima dată asupra lumii acesteia. Chiar și acum mi se pare nefiresc când mă gândesc că n-a apucat să mă vadă. Încă și mai nefirească îmi pare amintirea nelămurită de pe când eram mic copil, care se leagă de imaginea pietrei funerare albe de pe mormântul său din cimitir și de înduișoarea nelămurită care mă cuprindea știindu-l stând acolo singur în întunecimea nopții, în timp ce salonul nostru mic era scaldat în căldură și în lumina focului și a lumânărilor, iar intrările casei noastre erau închise și zăvorâte într-un fel care mie mi se părea uneori că

¹ Căiță – parte a membranei care învelește fătul înainte de naștere; faptul de a te naște cu căiță era considerat semn bun, iar credința populară susținea că acela care deține un astfel de obiect va fi ferit de înec (n.ed.).

LIBRIS

We know
books

CHARLES DICKENS

DAVID COPPERFIELD

Traducere de
Liana Ciuche și Monica Manolachi

Volumul II

EDITURA CARTEX 2000

Coperta: Dana Popescu

Tehnoredactor: Ecaterina Pîslă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DICKENS, CHARLES

David Copperfield / Charles Dicken; trad. de Liana Ciuche și Monica Manolachi; pref. de Lucian Pricop – București:

Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-326-9

Vol. 2 - ISBN 978-606-091-328-3

I. Ciuche, Liana (trad.)

II. Manolachi, Monica (trad.)

III. Pricop, Lucian (pref.)

821.111-31=135.1

© Editura Cartex 2000, pentru prezenta traducere.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Capitolul XX – Acasă la Steerforth	9
Capitolul XXI – Micuța Emily	21
Capitolul XXII – Locuri vechi și oameni noi	48
Capitolul XXIII – Îmi dau seama că domnul Dick are dreptate și îmi aleg o profesie	78
Capitolul XXIV – Primul dezmăț	100
Capitolul XXV – Îngeri buni și îngeri răi	111
Capitolul XXVI – Cad în robie	139
Capitolul XXVII – Tommy Traddles	161
Capitolul XXVIII – Domnul Micawber aruncă mănușa.....	174
Capitolul XXIX – Mă duc din nou în vizită la Steerforth acasă.....	201
Capitolul XXX – O pierdere	212
Capitolul XXXI – O pierdere și mai mare	223
Capitolul XXXII – Începutul unei lungi călătorii	235
Capitolul XXXIII – Sunt fericit	261
Capitolul XXXIV – Mătușa îmi dă pe neașteptate o veste cumplită	285
Capitolul XXXV – Deprimare.....	297
Capitolul XXXVI – Entuziasm.....	326
Capitolul XXXVII – O mică baie rece.....	350
Capitolul XXXVIII – Desfacerea unei asocieri	362
Capitolul XXXIX – Wickfield și Heep	386

CAPITOLUL XX

Acasă la Steerforth

Când slujnica bătu la ușa odăii mele a doua zi dimineața, la ceasurile opt, și-mi spuse că apa de bărbierit era gata pregătită, m-am simțit din cale afară de neplăcut și am roșit, pentru că știam că nu-mi era de trebuință. Mi se păruse c-o auzisem râzând când mi-a spus că-mi adusese apa pentru ras, iar bănuiala aceasta nu mi-a dat pace tot timpul cât m-am îmbrăcat și când am coborât la micul dejun și am trecut pe lângă ea pe scară, mi-am dat seama că aveam un aer vinovat, de parcă aș fi ascuns cine știe ce taină. De fapt, îmi dădeam atât de bine seama că eram cu mult mai tânăr decât aș fi dorit, încât chiar nu m-am încumetat să trec pe lângă ea, pentru că scara era foarte îngustă. Așa că auzind-o măturând, am rămas locului, uitându-mă pe fe-reastră la statuia ecvestră a regelui Carol, împresurată de o sumedenie de birje care se încurcau unele în altele și văduvită de orice măreție regală în burnița și ceața groasă și întunecată, până ce mi-a strigat ospătarul să cobor, spunându-mi că prietenul meu mă aștepta deja.

Nu l-am găsit pe Steerforth la cafenea, ci într-un apartament particular foarte plăcut, cu draperii roșii și covor turcesc. În cămin ardea un foc cu vâlvătaie, iar pe masa așternută cu o față albă, curată, era pregătită o gustare caldă, cu bucate delicioase, și toate acestea – odaia, focul, micul dejun, Steerforth – se răsfrângeau în oglinjoara rotundă de deasupra bufetului, alcătuind

un fel de tablou în miniatură plăcut și vesel. La început am fost cam sfios, văzând cât de stăpân pe sine era Steerforth și cât de elegant și cu mult deasupra mea în toate privințele, inclusiv vârsta. Însă purtarea sa neforțată m-a făcut curând să uit de stânjenală și să mă simt în largul meu. Îi purtam o admirație nesfârșită pentru felul în care schimbase lucrurile pentru mine la „Crucea de Aur“ și nu conteneam să compar starea jalnică și proastă în care mă găsisem cu o zi înainte cu confortul de care mă bucuram și primirea care mi se făcuse în dimineața aceea. Iar cât privește familiaritatea necuviincioasă cu care se purtase ospătarul cu mine, aceasta dispăruse ca și când nici n-ar fi existat vreodată și acum ne servea într-un chip cât se poate de respectuos.

– Ei, Copperfield, îmi zise Steerforth când am rămas singuri, aș vrea să-mi spui cu ce te ocupi și unde te duci, să-mi povestești totul despre tine. Că doar ești de-al meu!

Am simțit cum mi se suie sângele în obraji de încântare, văzând că îmi poartă același interes ca și odinioară și i-am povestit cum mătușa mea venise cu propunerea să plec în această călătorie și unde aveam de gând să mă duc.

– Păi atunci, fiindcă n-ai de ce să te grăbești, vino cu mine acasă, la Highgate, pentru o zi-două, îmi zise Steerforth. O să-ți placă mama. E foarte mândră de mine și o să te cam plictisească vorbind despre asta, dar e un lucru pe care i-l poți ierta. Și sunt încredințat că și tu o să-i plăci ei.

– Mi-aș dori să fie așa, pe cât ești tu de drăguț să mi-o spui, i-am răspuns eu zâmbind.

– O, mi-a spus Steerforth, o să vezi că mama îi îndrăgește pe toți cei care țin la mine.

– Atunci cred că pe mine o să mă îndrăgească cel mai tare, i-am spus eu.

– Bine! zise Steerforth. Dacă vii cu mine, o să ai prilejul să te convingi singur. O să mergem mai întâi să vedem leii¹ vreun

ceas sau două – e ceva pentru un tânăr ca tine să-i vadă, Copperfield! – și după aceea o să luăm diligența spre Highgate.

Nu-mi venea să cred că e adevărat ce mi se întâmplă și mă gândeam că e doar un vis din care mă voi trezi în odaia cu numărul patruzeci și patru, și mă și vedeam stând iar singur în separeul din cafenea, servit de ospătarul cu purtarea lui necuviincioasă. I-am scris mătușii cât de norocos eram că m-am întâlnit cu vechiul meu coleg de școală pentru care nutream o mare admirație și i-am spus că am primit să merg la el acasă pentru o vizită de câteva zile, iar după aceea am luat o birjă și ne-am dus să vedem panorama și alte locuri de interes din oraș și apoi am mers la muzeu, unde am avut prilejul să-mi dau seama cât de multe știa Steerforth despre o sumedenie de subiecte și cât de puțin preț părea să pună pe toate aceste cunoștințe.

– O să ajungi cel mai bun din colegiu, Steerforth, dacă nu cumva ai și ajuns deja, i-am spus eu. Și or să se mândrească să te aibă printre ei, și pe bună dreptate!

– Eu, cel mai bun? strigă Steerforth. N-o să fiu eu acela, dragă Daisy! Te superi dacă-ți spun Daisy?

– Nu, nicidecum! i-am răspuns eu.

– Ești un băiat de ispravă! Așadar, Daisy dragă, îmi zise Steerforth râzând, nu am nici cea mai mică dorință și nici prin gând nu-mi trece să mă fac remarcat în felul acesta. Ceea ce am făcut până acum îmi este îndeajuns pentru țelul pe care îl urmăresc eu. Și găsesc că îmi vine greu să mă împac cu mine însumi chiar și așa cum sunt acum, în clipa de față.

– Dar faima..., am dat eu să spun.

– Ești ca o fetișcană romantică! m-a oprit Steerforth, râzând cu încă și mai multă poftă. Pentru ce să mă ostenesc? Pentru ca o gloată de nătângi să se uite la mine cu gura căscată de mirare și să mă aplaude? N-au decât să facă toate astea pentru altcineva. Din partea mea, cine tânjește după faimă n-are decât să se înfrupte din ea!

Mă simțeam foarte rușinat că săvârșisem o greșală atât de mare și îmi doream tare mult să vorbim despre altceva. Din

¹ Inițial, leii erau ținuti în Turnul Londrei, dar în timp expresia „a merge să vedem leii“ a ajuns să capete sensul mai general de „a face un tur al orașului“ (n.ed.).

LIBRIS

We know
books

CHARLES DICKENS

DAVID COPPERFIELD

Traducere de
Liana Ciuche și Monica Manolachi

Volumul III

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DICKENS, CHARLES

David Copperfield / Charles Dickens; trad. de Liana Ciuche și Monica Manolachi; pref. de Lucian Pricop – București:

Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-326-9

Vol. 3 - 978-606-091-329-0

I. Ciuche, Liana (trad.)

II. Manolachi, Monica (trad.)

III. Pricop, Lucian (pref.)

821.111-31=135.1

© Editura Cartex 2000, pentru prezenta traducere.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Capitolul XL – Drumețul	9
Capitolul XLI – Mătușile Dorei	21
Capitolul XLII – Mișelia	43
Capitolul XLIII – Privind din nou spre trecut.....	71
Capitolul XLIV – Căsnicia noastră	82
Capitolul XLV – Domnul Dick îndeplinește profeția mătușii	101
Capitolul XLVI – Vești	120
Capitolul XLVII – Martha	136
Capitolul XLVIII – De-ale căsnicieii.....	149
Capitolul XLIX – Mă văd implicat într-o afacere misterioasă	163
Capitolul L – Se împlinește visul domnului Peggotty.....	178
Capitolul LI – Începutul unor și mai lungi peregrinări.....	189
Capitolul LII – Asist la o explozie	209
Capitolul LIII – O nouă privire spre trecut.....	238
Capitolul LIV – Tranzacțiile domnului Micawber.....	244
Capitolul LV – Furtuna.....	263
Capitolul LVI – Rana cea nouă și cea veche	278
Capitolul LVII – Emigranții	286
Capitolul LVIII – O lungă absență.....	299
Capitolul LIX – Întoarcerea	307
Capitolul LX – Agnes.....	328
Capitolul LXI – Îmi sunt înfățișați doi interesați deținuți	339
Capitolul LXII – Calea mea se luminează	353
Capitolul LXIII – Un musafir	364
Capitolul LXIV – O ultimă privire spre trecut	374

CAPITOLUL XL

Drumețul

Când am ajuns acasă, în strada Buckingham, am avut o discuție cât se poate de serioasă cu mătușa mea despre toate întâmplările pe care le-am povestit în capitolul anterior. Mătușa s-a arătat foarte preocupată de tot ce i-am spus și vreme de vreo două ceasuri după ce-am isprăvit de vorbit a bătut odaia în sus și-n jos cu mâinile încrucișate. Ori de câte ori era frământată de o chestiune se apuca să măsoare odaia în felul acesta și îți puteai da seama cât de adâncă îi era tulburarea după durata acestor plimbări. În seara aceea a fost atât de răscolită de veștile pe care i le dădusem, încât a simțit nevoia să deschidă și ușa de la dormitor, ca să-și lungească drumul pe care-l străbătea dintr-un capăt al salonului până în capătul celălalt al dormitorului. Și în timp ce domnul Dick și cu mine ședeam liniștiți lângă cămin, ea intra și ieșea întruna din salon, străbătând calea pe care și-o deschisese cu pasul neschimbat și plimbându-se dintr-o încăpere în alta cu aceeași regularitate ca bătaia unei pendule.

Când domnul Dick a plecat la locuința lui să se culce și am rămas singur cu mătușa, m-am apucat să întocmesc scrisoarea către cele două mătuși ale Dorei. Ostenită după atâta preumblat, mătușa se așezase și ea lângă cămin, cu poala rochiei adunată pe genunchi, după cum îi era obiceiul. Însă în loc să stea ca întotdeauna,

ținându-și paharul pe genunchi, de data aceasta s-a abătut de la regulă, lăsându-l uitat pe policioara de deasupra căminului, și cu cotul stâng sprijinit pe brațul drept și bărbia în palmă, se uita la mine, adâncită în gânduri. De câte ori îmi ridicam ochii de pe scrisoare, privirea mea o întâlnea pe-a ei.

– Sunt foarte bine dispusă, dragul meu, mă încredința ea din când în când dând din cap, dar mă frământă multe gânduri și de aceea nu am astâmpăr.

Adâncit în scrisoarea mea, n-am băgat de seamă decât după ce s-a dus la culcare că nici măcar nu gustase din băutura de seară, cum îi spunea ea, și că paharul rămăsese neatins pe policioara de deasupra căminului. Când i-am bătut la ușă ca să-i spun ce descoperire făcusem, mi-a deschis ușa arătându-se încă și mai drăgăstoasă decât de obicei, însă nu mi-a spus decât „Astă-seară n-am chef s-o beau, Trot!“, a clătinat din cap și s-a întors în dormitor.

Dimineața i-am dat să citească scrisoarea pe care voiam să le-o trimit celor două mătuși ale Dorei și s-a arătat de acord cu tot ce scrisesem. Am pus-o la poștă, gândindu-mă că nu-mi rămânea nimic altceva de făcut decât să aștept răbdător răspunsul. Și a trecut aproape o săptămână, iar eu încă îl așteptam să sosească.

Într-o seară, am plecat de la doctor și am pornit pe jos spre casă, prin ninsoare. Fusese o zi geroasă și suflase un vânt înghețat dinspre miazănoapte și răsărit. Spre seară însă vântul s-a potolit și a început să ningă. Îmi aduc aminte că ningeă fără oprire, cu fulgi mari și deși, și omătul se așternea într-un strat gros. Zgomotul roților și al pașilor se auzea atât de înfundat, de parcă străzile ar fi fost acoperite cu un covor gros de puf.

Drumul cel mai scurt spre casă trecea prin străduța St. Martin's Lane și întotdeauna în seri friguroase ca aceea o luam pe acolo. Pe vremea aceea, biserica de la care își trăsese numele strada era înghesuită printre celelalte clădiri și nu avea niciun loc deschis în fața ei, iar ulița cobora șerpuiind spre strada Strand. Apropiindu-mă de treptele bisericii străjuite de colonade, am întâlnit,

chiar în colț, o femeie. S-a uitat la mine, a trecut de cealaltă parte a ulicioarei și s-a pierdut în noapte. Chipul ei mi-era cunoscut. Îmi dădeam seama că o mai văzusem undeva, însă nu-mi puteam aduce aminte unde. Fața ei îmi trezea o amintire care avea ecouri în inima mea, dar în clipa când am zărit-o gândurile mele erau cu totul în altă parte și nu m-am putut dumiri cine era.

Pe treptele bisericii se afla un om. Stătea aplecat deasupra unei poveri pe care o pusese jos, în zăpada proaspăt căzută, ca să și-o mai potrivească. I-am văzut și silueta și chipul în aceeași clipă, însă nu cred să mă fi oprit în uluiala mea. În orice caz, cum mergeam în direcția lui, omul s-a îndreptat de spate, s-a întors și a coborât treptele spre mine. M-am trezit față în față cu domnul Peggotty!

Atunci mi-am dat seama și cine era femeia pe care o întâlnisem. Era Martha, fata căreia Emily îi dăduse niște bani, în bucătăria doicii mele, în noaptea aceea de care-mi aduceam atât de bine aminte. Martha Endell, cea despre care Ham îmi spusese că unchiul lui n-ar fi suferit pentru nimic în lume să știe că nepoata sa mult iubită ar fi avut vreo legătură de prietenie cu ea.

Ne-am strâns mâinile cu multă căldură și în prima clipă niciunul din noi n-a fost în stare să scoată vreo vorbă.

– Dom'șorul Davy, mi-a spus domnul Peggotty strângându-mi cu putere mâna, mă bucur atât de mult să te văd! Îmi pare așa de bine că ne-am întâlnit! Îmi pare nespun de bine!

– Și mie-mi pare bine să te văd din nou, dragul și vechiul meu prieten! I-am încredințat eu.

– Mă gândisem să trec pă la dumneata p-acasă în seara asta, domnule, a urmat domnul Peggotty, da' cum știam că acum locuiești împreună cu mătușa dumatăle – căci am aflat când m-am dus acasă, la Yarmouth – m-am temut să nu fie prea târziu. Oricum, domnule, ți-aș fi călcat pragul mâine dis-de-dimineață, înainte s-o pornesc mai departe.

– Iar? I-am întrebat eu.

– Da, domnule, mi-a răspuns el, clătinând încet din cap. Măine plec din nou la drum.

– Și acum încotro te duceai? l-am întrebat eu.

– Păi mă gândeam să trag undeva să înnoptez, mi-a zis el, scuturându-și zăpada de pe pletele lungi.

Pe vremea aceea, aproape peste drum de locul unde ne aflam noi exista o intrare lăturalnică în curtea din spate, unde se aflau grajdurile, la hanul „Crucea de Aur“, care-mi stârnea atâtea amintiri legate de nenorocirea ce se abătuse asupra domnului Peggotty. l-am arătat poarta, l-am luat de braț și am trecut drumul. Două sau trei odăi unde se servea masa dădeau în curtea din dos. M-am uitat într-una din ele și cum am văzut că era goală și că în cămin ardea un foc strașnic, l-am dus înăuntru.

Când l-am văzut în lumină, am băgat de seamă că părul îi era lung și răvășit, iar fața îi era arsă de soare. Era mai cărunt decât când îl văzusem ultima oară, cutele de pe față și de pe frunte i se adânciseră și din toată înfățișarea sa îți puteai da seama că umblase mult pe drumuri și cutreierase prin multe părți, pe orice fel de vreme, bună sau rea. Însă își păstrase vigoarea și arăta ca un om călăuzit de un țel de la care nimic n-ar fi putut să-l abată și pe care nicio încercare, oricât de grea, n-ar fi putut să-l istovească.

În vreme ce eu băgam de seamă toate aceste amănunte, domnul Peggotty și-a scuturat zăpada de pe pălărie și haine și și-a șters-o de pe obraz, după care, așezându-se la masă în fața mea, cu spatele la ușa pe care intrasem, și-a întins iar mâna aspră și mi-a strâns-o călduros pe a mea.

– O să-ți povestesc, dom'șorule Davy, mi-a zis el, pă unde-am fost și ce-am aflat. Am fost tare departe și am aflat puține lucruri. Da' o să-ți povestesc tot.

Am sunat să ne aducă o băutură caldă. N-a vrut să bea nimic tare, mărginindu-se la bere, și până ce ne-a fost adusă și încălzită la focul din cămin, a rămas cufundat în gânduri. Pe chipul său era întipărită o gravitate atât de solemnă și senină, încât nu am avut îndrăzneala să-l tulbur.

– Când era mică, a început el, ridicându-și privirea curând după ce am rămas singuri, nu mai contenea să-mi povestească

despre mare și despre țărmurile alea unde apele sunt d-un albastru întunecat și strălucesc poleite dă razele soarelui. M-am gândit că poate încercarea atât dă grea pentru un copil prin care îi fusese dat să treacă atunci când se înecase taică-său o făcea să se gândească întruna la acele lucruri. Vezi dumneata, n-am dă unde să știu, da' poate s-o fi gândit sau o fi nădăjduit în sufletu' ei că taică-său fusese luat dă ape și dus pă meleagurile alea unde florile nu să veștejesc niciodată și soarele strălucește tot timpu'.

– Se prea poate să fi fost doar o închipuire de copil, i-am spus.

– Când a luat-o... când a luat-o pă căile alea greșite, a urmat domnul Peggotty, am știut în sufletu' meu că taică-său o mânase spre țărmurile alea despre care-mi tot vorbea ea. Poate că el îi povestise tot felul dă minunății despre locurile alea și cum o să ajungă ea mare cucoană acolo și așa o făcuse să-i ia în seamă toate câte îi îndrugase. Iar când am văzut-o pă maică-sa, am știut câtă dreptate aveam. Am trecut canalu' în Franța și am coborât pă mal acolo, ca și când aș fi căzut din cer.

Am văzut cum s-a deschis ușa și zăpada intra în odaie. Apoi ușa s-a deschis ceva mai mult și am văzut cum o mână o ținea să nu se închidă.

– Am dat acolo peste un domn, un englez care să bucura dă mare trecere, și-a urmat domnul Peggotty șirul povestirii, și i-am spus că plecasem să-mi caut nepoata. El mi-a făcut rost de actele trebuincioase ca să pot porni mai departe – nu prea știu bine cum le zice – și a vrut să-mi dea și niște bani, da', slavă Domnului, dă bani nu duceam lipsă. l-am mulțumit din toată inima pentru tot ce-a făcut pentru mine. „Am trimis niște scrisori la niște persoane din ținuturile unde vrei să te duci dumneata și o să vorbesc cu toți cei care vor merge în aceeași direcție, așa că mulți or să aibă cunoștință despre dumneata când o să călătorești singur pă alte meleaguri, dăparte d-aici.“ l-am spus cum m-am priceput eu mai bine cât dă recunoscător îi eram și am pornit să colind pân Franța.

– Singur? Pe jos? l-am întrebat eu.